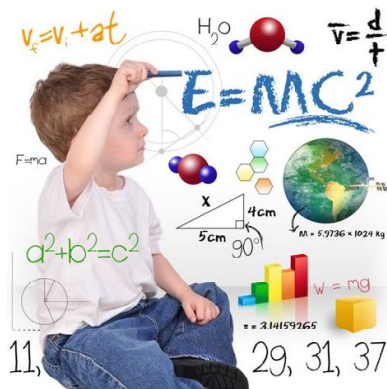

УДК 373.5.091.212.3:005.584.1

Л. П. Подшивалкіна,
завідувач РМК відділу освіти Камінь-Каширської районної держадміністрації

Моніторинг якості роботи з обдарованими учнями як чинник мотивації професійного розвитку педагогів

Представлено досвід районного методичного кабінету щодо проведення моніторингу якості роботи з обдарованими школярами. Охарактеризовано найбільш результативні заходи виявлення талановитих дітей у навчальних закладах. Розкрито принципи використання кваліметричної системи обчислення показників досягнень учнів – претендентів на нагородження.

Ключові слова: моніторинг якості роботи з обдарованими учнями, обдарована дитина, кваліметрична система обчислення.

Podshyvalkina L. P. Monitoring of Work with Talented Pupils as a Factor of Motivation of Teachers' Professional Development.

Experience of a regional methodical office concerning the monitoring of work with talented schoolchildren is presented. The most effective actions for identification of talented children in educational institutions are characterized. The principles of use of qualimetric system of calculation of pupils' indicators are opened.

Key words: monitoring of work with talented pupils, a talented child, qualimetric model of calculation.

Актуальність проблеми. Видатний педагог Ш. Амонашвілі висловив глибоку думку: вчитель повинен обирати собі велику мету, бо тільки так зможе піднести своїх учнів і піднятися сам. На наш погляд, цьому сприяє створена у районному методичному кабінеті відділу освіти Камінь-Каширської райдержадміністрації система моніторингу якості освіти, пріоритетним напрямом якої є розвиток дитячої обдарованості, компетентності та творчості вчителя.

Проводячи моніторингові дослідження, виходимо з того, що:

- основними методами виявлення обдарованості в навчальних закладах є спостереження, діагностика й аналіз;

- робота з обдарованими дітьми повинна вестися на засадах того, що творча особистість – цілісна людська індивідуальність, яка виявляє розвинені творчі здібності, творчу мотивацію, творчі вміння, що забезпечують її здатність породжувати якісно нові матеріали, технології та духовні цінності, що більшою чи меншою мірою змінюють на краще життя людини;

- основою роботи з обдарованими дітьми повинно стати реальне знання їх можливостей, прогнозування потреб і моделей розвитку особистості.

Важливу роль відіграє сама організація моніторингових досліджень, об'єктивність, відкритість, гласність цього процесу та взаємний інформаційний зв'язок між школою, вчителем, методичною службою. Багаторічна практика підтверджує ефективність такого підходу. Це дає змогу здійснювати комплексну стратегію зростання якості та результативності навчально-виховного процесу.

Виклад основного матеріалу. У районному методичному кабінеті вироблено діяльнісну модель, що відображає комплекс тісно пов'язаних між собою заходів реалізації районних програм «Вчитель» і «Обдарованість». Моніторингові дослідження проходять через застосування методики спостереження, вивчення, збору, аналізу й узагальнення фактів з подальшими висновками, що дозволяє мати реальне відображення об'єктивних результатів педагогічного процесу. У комплексі заходів значне місце займають створення і постійне поповнення банків даних «Обдарована дитина», «Творчий вчитель», «Педагогічні інновації», «Перспективний педагогічний досвід», система заохочення і стимулювання обдарованих учнів та творчої активності педагогів. У районні інформаційні банки

увійшли більше 300 інтелектуально та творчо обдарованих школярів і 120 учителів, що мають високі результати роботи з такими дітьми. Третина з них відзначені на обласному й всеукраїнському рівнях.

Обдарованих виявляємо у випускних класах початкової школи, організовуючи олімпіади з української мови, математики, курсів «Я і Україна», «Юні знавці Біблії», конкурс з української мови ім. П. Яцика. Впродовж п'яти років проводимо олімпіади з математики, природознавства, географії в 5–6 класах. У два останні роки додали в цих класах олімпіаду з основ християнської етики.

Серед найбільш результативних заходів щодо виявлення обдарованих учнів у навчальних закладах вважаємо обов'язкові предметні олімпіади, конкурси, турніри, спортивні, туристичні змагання, краєзнавчо-пошукову роботу, розробку школярами дослідницьких проектів, МАН, консультації для батьків.

Моніторинг учнівських досягнень ведеться в індивідуальних картках районного інформаційного банку даних. Поряд з обліком досягнень на районному, обласному і всеукраїнському рівнях у картках передбачено облік системи морального і матеріального стимулювання. Для прикладу, в індивідуальній картці Придатко Софії, крім результатів участі в олімпіадах і конкурсах, зазначено, що протягом чотирьох останніх літ учениця була стипендіатом міської та районної рад. У 2012 році Софія та ще 14 обдарованих учнів району відвідали Китайську Народну Республіку у складі делегації; у 2013 році нагороджена путівкою до Міжнародного дитячого центру «Артек». Нині – студентка Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Нами розроблено і введено в дію Положення про порядок призначення стипендій та грошових винагород, а також кваліметричну систему обчислення показників досягнень учнів – претендентів на нагородження. Ця система дозволяє об'єктивно оцінити і порівняти рівень досягнень учнів та відобразити якісні характеристики у кількісному вимірі (бальній системі). Згідно з Положенням система ранжування досягнень учнів передбачає суму балів за призові місця обласного і всеукраїнського рівнів в індивідуальному та командному заліках (за шкалою від 50 до 1000 балів). Сума балів еквівалентна розміру грошової винагороди.

За кваліметричною системою обчислення чітко виділяються кандидатури учнів на нагородження стипендіями. Маючи таку базу даних, відстежуємо

динаміку досягнень окремих обдарованих дітей протягом вікового діапазону в школі I, II, III ступенів.

Без сумніву, успішна, результативна робота з талановитими учнями є показником ефективності навчально-виховного процесу. Методичний кабінет, відділ освіти щорічно проводить гідну оцінку, підтримку і стимулювання ефективної методичної й управлінської діяльності, результативної навчально-виховної роботи через атестацію, преміювання, виділення додаткових годин для роботи з обдарованими учнями, інші види мотивації на досягнення мети. Чотири роки тому введено в дію нову форму матеріального заохочення – щомісячні доплати вчителям, які підготували призерів обласних олімпіад, всеукраїнських творчих конкурсів та спортивних змагань, у розмірі 10–30 %. Проводимо аналіз ефективності такої форми заохочення педагогів. Із 46 вчителів, які одержували доплати протягом минулого навчального року, 35 – підготували призерів III етапу олімпіад та конкурсів у 2014 році, з них шість учителів – по два і чотири – по три призери. У цьому навчальному році такі доплати отримує 51 педагог.

З метою відзначення високопрофесійної роботи, матеріальної підтримки творчо працюючих освітян та колективів згідно з програмою «Вчитель» вручаються щорічні одноразові стипендії. Традиційними стали інші форми заохочення учнів і вчителів. Так, до професійного свята – Дня працівників освіти – вручається премія районної ради кращому педагогічному працівникові та премія «Педагогічне сяйво» у семи номінаціях. У кінці навчального року щорічно проводиться районне свято вшанування вчительської майстерності й учнівської обдарованості, на якому підводяться підсумки роботи учнівських та педагогічних колективів. У 2014 р. на «Фестивалі творчих особистостей» відзначено 64 учнів шкіл, вихованців позашкільних установ, 15 учнівських колективів грошовими винагородами на суму понад 20 тисяч гривень, а також 170 творчих педагогів, чия сумлінна праця забезпечила успіх їхнім вихованцям. Загальна сума премій склала понад 58 тисяч гривень. Більш як 300 обдарованих школярів оздоровились і змістовно відпочили в санаторіях Чорноморського узбережжя. Чотирьом учням призначено стипендії районної ради ім. Є. Шаблювського, голови райдержадміністрації, відділу освіти.

Як наслідок, вже 15 років за підсумками роботи з інтелектуально обдарованими і здібними учнями наш район знаходиться на I–II місцях серед сільських районів області, II–III – за результатами художньо-

естетичної роботи, шість років поспіль посідав I місце за підсумками спортивно-масової роботи.

Протягом семи останніх літ команди учнів здобувають призові місця у Всеукраїнських іграх KBK ЮІР, змаганнях «Старти надій», «Козацький гарт». Чимало школярів стали призерами різноманітних творчих і мистецьких конкурсів.

Узагальнювальні матеріали моніторингових досліджень використовуються під час проведення семінарів, при плануванні та організації методичної роботи, аналізуються на конференціях, засіданнях предметних методичних об'єднань учителів. Вони є основою для:

- створення і забезпечення функціонування психолого-педагогічної системи пошуку та виявлення обдарованих дітей;
- розробки спеціальних методик виявлення, розвитку та підтримки обдарованих дітей у навчально-виховному процесі ЗНЗ;
- укладання науково-методичних рекомендацій з питань запровадження в навчально-виховний

процес інноваційних технологій, розвивальних програм щодо роботи з талановитими учнями;

- підвищення рівня професійної компетенції у виборі сучасних педагогічних технологій, інтенсивних форм і методів навчання обдарованих школярів;
- створення банку даних науково-методичних і соціально-психологічних досліджень учителів щодо роботи з обдарованими учнями;
- організації та здійснення постійного психолого-педагогічного супроводу обдарованих дітей у формі загальної та індивідуальної підтримки відповідно до їх здібностей.

Висновки. Таким чином, добре спланований, організований, обґрунтований моніторинг допомагає у визначенні пріоритетних питань щодо професійного розвитку педагогів, здійснення пошуку, відбору, творчого розвитку обдарованої, талановитої учнівської молоді в галузі науки, культури, мистецтва, спорту, створення сприятливих умов для реалізації потенційних можливостей дітей.

Література

1. Вітюк В. Розвиток обдарованої особистості в сучасних умовах / В. Вітюк // Обдарована дитина в сучасній школі : зб. наук. пр. / упоряд. Г. Д. Романчук, Н. М. Кот. – Луцьк : ВІППО, 2010. – С. 3–9.
2. Корсак К. Якість педагогічних вимірювань: нерозв'язана проблема / К. Корсак // Освіта і управління. – 1999. – № 3. – С. 121–130.
3. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи : посібник / М-во освіти і науки України ; ред. О. І. Локшина. – К. : К. І. С., 2004. – 128 с.
4. Локшина О. Оцінювання ефективності роботи шкіл / О. Локшина // Підручник для директора. – 2004. – № 3–4. – С. 62–78.